یادداشت

یک تقلید نه چندان موفق

جبار آذین

منتقد

یکی از راهکارهای موفقیت برنامه‌های اجتماعی، سرگرم‌کننده، تفریحی و آموزشی تلویزیون استفاده از خلاقیت هنرمندان و برنامه‌سازان وطنی و تولید برنامه‌هایی مناسب با فرهنگ، سلیقه و ادبیات جامعه‌است.

متاسفانه یکی از مسیرهای انحرافی در تلویزیون، استفاده از برنامه‌های خارجی و تقلید و کپی‌سازی ایرانی براساس آنهاست که گاه به‌رغم صرف هزینه‌های فراوان و حتی بهره‌گیری از برخی چهره‌های شناخته شده سیما و سینما به توفیق اجتماعی نمی‌رسند چراکه بسیاری از مولفه‌ها و ویژگی‌های فرهنگی در آن‌ها لحاظ نمی‌شود. از آیتم‌های متنوع مخاطب‌پسند برخوردار نیستند و نتوانسته‌اند جذابیت‌ها و همسویی با قشرهای مختلف مردم را داشته باشند، یکی از همین برنامه‌ها اعجوبه‌ها نام دارد، برنامه‌ای که مانند آثار مشابه به تقلید از نمونه غربی تولید می‌شود.

این برنامه در اجرا، ساخت دکور، نور و رنگ‌آمیزی، داشتن آیتم‌های خوب و مناسب و گفت‌وگو محور بودن کلیشه‌ای، با نظر موافق و مساعد بینندگان تلویزیون همراه نشده‌است.

اعجوبه‌ها به‌رغم تقلیدی بودن می‌توانست با فرهنگ ایرانی همسو شده و سلیقه‌ها و مسائل موردعلاقه و توجه مردم را با استفاده از کارشناسان، مجریان و مهمانانی که حرفی برای گفتن دارند، به سوی موفقیت ببرد اما کلیشه و یکنواختی، اجرای کم‌تحرک و نبود ارتباط فعال و پویا با شرکت‌کنندگان به‌ویژه مخاطبان تلویزیون نتوانسته آن را در جایگاه شایسته قرار دهد.

این برنامه با عنایت به موضوع آن باید به‌راستی اعجوبه‌های مختلف را با رعایت دنیا و درک، خواسته‌ها و آینده آنها شکل و جهت دهد اما این مهم در اعجوبه‌ها لحاظ نشده و باعث شده این برنامه‌ها نتواند در تلویزیون ما نمایشگر اعجوبه‌های راستین جامعه باشد.

از سوی دیگر، طراحی و اجرای برنامه‌های هدفمند آموزشی و سرگرم‌کننده نیازمند پژوهش و بهره‌گیری از کاربلدان در مقام مجری حرفه‌ای است، موضوعی که می‌تواند از ضمانت‌های توفیق یک برنامه باشد اما در اعجوبه‌ها این‌گونه نیست و بیشتر براساس سلیقه و نگاه گذرا به این مقوله توجه شده.

از همین رو با ایجاد کمترین تنش و کنشی، مجری‌ها عوض می‌شوند و جالب آن‌که با این تغییر، مجریان بهتری سر کار نمی‌آیند و اگر هم بیایند چون روند جاری در اعجوبه‌ها کلیشه‌است نمی‌توانند به توفیق برسند.

به همین دلیل برنامه‌ریزی اساسی با انتخاب عوامل حرفه‌ای و حتی اعجوبه در کار اجرا می‌تواند این برنامه را به‌راستی نمایش‌دهنده اعجوبه‌ها کند اما این مساله همچنان پشت گوش انداخته می‌شود.

خبر

طعم خوش مطالعه با «خوش‌برگ»

مجموعه تلویزیونی «خوش‌بَرگ» به تهیه‌کنندگی ایمان ایرانمنش و کارگردانی رامین معقولی که براساس طرحی از مصطفی رجب‌زاده نگاشته شده‌است، از تیرماه امسال روی آنتن شبکه امید خواهد رفت.

به گزارش پایگاه اطلاع‌رسانی سیما، این مجموعه تلویزیونی که مخاطب آن گروه سنی نوجوان است، به اتفاقاتی که در یک محله و رستوران می‌گذرد می‌پردازد؛ رستورانی متفاوت و پر از کتاب که غذای آن درواقع غذای روح است و سعی دارد علاقه به مطالعه، کسب دانش و تجربه را در بین مشتریان خود پرورش دهد. در این مجموعه که هم‌اکنون مراحل پیش‌تولید را پشت سر می‌گذارد و به‌زودی تصویربرداری آن آغاز خواهد شد، بازیگران نوجوان همچون آیدا ابراهیمی، امیرحسین صفرعلی و آبتین ضیایی در کنار بازیگران مطرحی ازجمله رضا فیاضی، افسانه مصدق، الهه فیض و شهیار ضیایی به ایفای نقش خواهند پرداخت.

تبریزی‌ها میزبان «شب فیروزه‌ای» شدند

سری جدید برنامه «شب فیروزه‌ای» تا سه‌شنبه این هفته و از شهر تبریز روی آنتن شبکه پنج و شبکه سهند می‌رود.

به گزارش روابط‌عمومی معاونت امور استان‌های سازمان صدا و سیما، شب فیروزه‌ای عنوان برنامه‌ای تلویزیونی است که به صورت ترکیبی و زنده روی آنتن شبکه پنج سیما می‌رود.

میزبان هر سری از این برنامه، یکی از مراکز استان‌ها هستند و به این ترتیب، برنامه شب فیروزه‌ای در هر سری از سیمای همان مرکز هم پخش می‌شود.

این برنامه دارای بخش‌های مختلفی مانند گفت‌وگو با هنرمندان و خوانندگان ملی و استانی، گزارش از مکان‌های دیدنی و گردشگری، معرفی ظرفیت‌های اقتصادی، میان برنامه و وله‌های تصویری است.

گفتنی است این برنامه تلویزیونی از سال ۹۴ با سفر به استان‌های مختلف کشور از شبکه پنج سیما پخش می‌شود.

اعجوبه‌های معمولی!

برنامه اعجوبه‌ها با گذشت یک فصل هنوز نتوانسته دل مخاطبان را به‌دست بیاورد

فاطمه شهدوست

رسانه

مدتی می‌شود که کشف استعدادها در تلویزیون مورد توجه قرار گرفته، اتفاقی که با عصر جدید به اوج خودش رسید و در کنار آن گروه‌های دیگر هم در فضاهای مختلف کم و بیش این ماجرا را ادامه دادند. بعد از اینها زمانی که اعجوبه‌ها روی آنتن شبکه سه رفت، خیلی‌ها فکر می‌کردند باز هم قرار است شاهد ادامه کشف استعدادهای ویژه در این برنامه باشند؛ برنامه‌ای که با اجرای مهران غفوریان از آبان سال گذشته پخش‌اش شروع شد و طی آن سراغ بچه‌های ۳ تا ۱۳ ساله می‌رفت تا با آنها گپ بزند و از حس و حال و هنرشان بگوید. در ادامه بعد از پخش سری اول، به تازگی اعجوبه‌ها باز هم با همان سبک و سیاق اما با اجرای نادر سلیمانی روی آنتن رفت، روندی که گویا قرار است تا نزدیک صد قسمت ادامه داشته باشد. اما گویا این برنامه برخلاف آنچه خیلی‌ها تصور می‌کردند، قرار نیست به دنبال ایجاد رقابت و کشف بچه‌ها باشد بلکه به گفته سروش گل‌محمدی، تهیه‌کننده آن، هدف در اینجا نزدیک شدن به دنیای بچه‌ها و همراهی با آنهاست. با همه اینها همچنان خیلی‌ها معتقدند این برنامه آن طور که باید جایش را بین مخاطبانش باز نکرده و هنوز خیلی جای کار دارد تا به برنامه محبوبی که همه بینندگان‌اش باشند برسد. اما چرا؟ این سوالی است که ما در ادامه به آن از زوایای مختلفی نگاه کردیم و کم و کیف آن را از تهیه‌کننده برنامه جویا شدیم.

شیوه انعکاس سوژه‌ها

یکی از موضوعاتی که اصل و اساس اعجوبه‌هاست، انتخاب بچه‌ها و شیوه انعکاس صحبت‌ها و اقدامات آنهاست. اتفاقی که برخی‌ها درباره‌اش صحبت‌هایی را مطرح کردند مثلا می‌گویند در این برنامه ما شاهد حضور بچه‌هایی بودیم که خیلی از آن‌ها مهارت و استعدادشان به بیرون از استودیو محدود می‌شد و در این برنامه ما تنها فیلمی از فعالیت‌های او را می‌دیدیم که با گپ و گفت کوتاهی با او همراه می‌شد. این موضوع هم یکی از مواردی است که تا حد زیادی از جذابیت ماجرا کم می‌کند. در سوی دیگر هم گاهی شاهد حضور بچه‌هایی بودیم و هستیم که شاید عنوان اعجوبه در آنها کمی گم شده‌است، مثل پسر بچه‌ای که تنها عاشق انواع فن‌ها بود و در نهایت می‌شود به این موضوع به چشم یک علاقه‌مندی خاص نگاه کرد نه چیزی بیشتر. این دست سوژه‌ها در اعجوبه‌ها کم نیستند، بچه‌هایی که به آنها اعجوبه نمی‌شود گفت و تنها صداقت کودکانه‌شان در گفت‌وگوهاست که برنامه را پیش می‌برد؛ چراکه گاهی مواردی که امکان اجرای استودیویی دارند هم کار خارق‌العاده‌ای در حد یک استعداد نمی‌کنند.

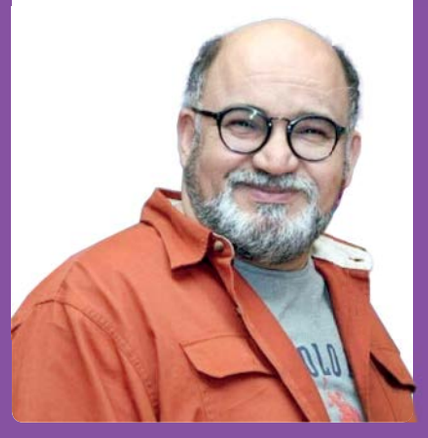
در این بین برخی‌ها با مقایسه به سراغ فضاهای دیگر می‌روند و معتقدند که قبل‌ترها ما استعدادهای ماندگار زیادی را دیده‌ایم مثل محمدحسین طباطبایی که نابغه قرآنی محسوب می‌شد یا آرات که این روزها برای خودش اسم و رسمی به هم زده و خیلی‌ها می‌شناسندش، به همین خاطر می‌شود گفت که در برآورد کلی ما با کمتر اعجوبه‌ای به معنای واقعی در این برنامه روبه‌رو می‌شویم. در کنار اینها باز هم نباید فراموش کرد که رسالت اعجوبه‌ها کشف استعداد نیست و این برنامه به دنبال کشف دنیای بچه‌هاست.

جای خالی مجری برای بچه‌ها

از سری اول که اعجوبه‌ها با مهران غفوریان شروع شد، نقدهای مختلفی درباره آن شکل گرفت. غفوریان به عنوان چهره‌ای خوشرو و شوخ می‌تواند با مخاطب و مهمان برنامه تا حدی ارتباط برقرار کند اما از سوی دیگر مجری نبودن او باعث شده بود تا خیلی از سوالات را از روی تخته شاسی که در دست داشت، خط به خط بپرسد و کارش را پیش ببرد. در ادامه هم نادر سلیمانی را در مقام مجری این برنامه می‌بینیم، بازیگری که تجربه کار کودک دارد و شاید همین باعث شده تا گزینه تازه اعجوبه‌ها باشد. با این حال نباید فراموش کرد که تجربه او در حوزه کارهای نمایشی است نه اجرا، موضوعی که باعث شده تا همچنان این بخش برنامه لنگ بزند و انتظار بیننده را آن طور که باید برآورده نکند.

دوری از رقابت

تعامل با بچه‌ها به عنوان مهمان اصلی برنامه می‌تواند این حس را به هم‌سن و سال‌های آنها القا کند که برنامه‌ای مخصوص آنها ساخته شده و قرار است فقط خودشان مهمان و سوژه اصلی ماجرا باشند. اعجوبه‌ها و دیگر برنامه‌های این چنینی که نمونه دیگری از آن را قبل‌تر توسط عموهای فیتیله‌ای در بهترین‌شو دیده‌اید، شاید بزرگترها را کمتر جذب کند اما همچنان برای بچه‌ها دوست‌داشتنی هستند و خیلی از آنها با دیدن برنامه ممکن است به فکر کارهای تازه‌ای بیفتند. البته از شکل‌گیری فضای رقابت بین آنها هم نمی‌شود گذشت. به طور کلی این دست برنامه‌ها و هر فضایی که تعدادی شرکت کننده در یک برنامه در کنار هم قرار می‌گیرند، حس رقابتی را بین حاضران شکل می‌دهد، موضوعی که برای بچه‌ها خیلی جدی‌تر و گاهی عمیق‌تر اتفاق می‌افتد و باعث می‌شود تا علاوه بر خود آن‌ها خانواده‌ها هم برای نمایش پررنگ‌تر فرزندشان، فشار مضاعفی به او وارد کنند. موضوعی که خوب است در این برنامه کنار گذاشته شده و از استرس‌های بیجا جلوگیری کرده‌است. تا جایی که به قول تهیه‌کننده آن بچه‌ها خوشحال می‌آیند و خوشحال‌تر می‌روند.

مسابقه استعدادیابی نیستیم، اما رکورد زدیم

سروش گل‌محمدی، تهیه‌کننده اعجوبه‌ها در صحبتی که داشتیم از شیوه پخش این برنامه گلایه کرد؛ اتفاقی که باعث شده اعجوبه‌ها مرتب روی آنتن نرود و از سوی دیگر بر میزان مخاطبان آن تاثیر بگذارد. در ادامه این گپ‌وگفت را می‌خوانید.

با وجود گذشت یک فصل از برنامه، فکر نمی‌کنید هنوز تا حد مطلوب یا معمول جذب مخاطب فاصله دارید؟

اگر نگاهی به آماری که صداوسیما ارائه کرده بیندازید، می‌بینید که اعجوبه‌ها در پاییز سال گذشته برنامه اول سازمان شد.

با چند درصد این اتفاق افتاد؟ تا جایی که به یاد دارم، زیر ۴۰ درصد بود.

شما فصل اول خندوانه را یادتان هست که ۲۴ درصد بود یا برنامه دورهمی که اوایل و در قسمت‌های ابتدایی ۹ درصد بیننده داشت و حتی برنامه برنده‌باش محمدرضا گلزار در ۱۰ قسمت، درصدی در همین اندازه داشت. درحالی‌که ما نسبت به همه این برنامه‌ها در ۱۰ قسمت درصد بالاتری را کسب کردیم. علاوه‌براین با نگاهی به نسبت برنامه‌هایی که روی آنتن رفتند به درصد مخاطبان، می‌شود گفت ما در هر قسمت ۳ درصد به مخاطبان برنامه‌مان اضافه کرده‌ایم. این رکوردی است که من پای آن هستم چراکه کدام برنامه‌ای تا الان توانسته در هر قسمت ۳ درصد به مخاطبانش اضافه کند. همه اینها را هم براساس آمار و مستنداتی می‌گویم که موجود است.

یعنی معتقدید اعجوبه‌ها مخاطبش را به دست آورده و آن‌طور که باید دیده شده؟

این‌که هر برنامه‌ای پتانسیلی دارد و می‌تواند پیشرفت کند یک بحث است و این‌که به کجا باید برسد و نرسیده هم بحث دیگری است. با این حال به نظرم برنامه‌ای که فصل اول آن، سال گذشته برنامه اول تلویزیون شده، در حد ۱۰ قسمت در این سری به جایگاهی که باید، رسیده‌است. از سوی دیگر نکته‌ای که وجود دارد این است که ما برنامه پخش درستی نداشتیم. برای این برنامه هر ماه حداقل یکی از پخش‌های ماکنسل می‌شود، یکی جابه‌جا می‌شود و تا جایی که اگر نگاهی به تعداد برنامه‌هایی که هر ماه روی آنتن رفته کنید، می‌بینید مثلا در دی‌ماه تنها سه چهار قسمت برنامه و با این حال در بهمن ۲۲ درصد مخاطب داشتیم. در حالی که برنامه‌های دیگری که در بقیه شبکه‌ها هفته‌ای پنج شب روی آنتن می‌روند و بارها تکرار دارند، هنوز به این درصد که ما شاید با ۵ قسمت به آن رسیدیم، دست پیدا نکردند.

پس فکر می‌کنید علت این ماجرا تنها شیوه پخش اعجوبه‌هاست؟

این موضوع تاثیر زیادی در دیده‌شدن هر برنامه‌ای دارد چراکه پخش منظم یکی از دلایل اصلی است که باعث می‌شود مردم در نظرسنجی بگویند، بله ما این برنامه را دیده‌ایم، اما من کلا یک بار سه پخش و گاهی تنها پنج پخش در ماه دارم یا روز پخش عوض شده، با این اوصاف چقدر می‌توانستیم مخاطب جلب کنیم. ما با توجه به بضاعت و تعداد پخش‌مان سعی کردیم آن‌طور که باید پیش برویم. در سوی دیگر ما از آبان پخش را شروع کردیم و تا پایان سال اتفاقات زیادی رخ داد که فضای رسانه‌ای را تحت‌الشعاع قرار داد، از آنجاکه برنامه ما در گروه کارهای مفرح بود، طبیعتا مجبور بودیم خیلی از شب‌ها روی آنتن نرویم. هر برنامه‌ای با هر عنوانی که پخش می‌شود، مخاطبانش را دارد، اما مایی که در چهار ماه تنها ۲۶ قسمت پخش داشتیم، توقع دارید مردم چطور برنامه را با وجود تکرار نامنظمی که داشت، دیده باشند. در سری جدید هم اوضاع به همین منوال است، چنانچه پخش این سری که شروع شد تنها یک قسمت رفتیم، دو قسمت پخش نشد، هفته بعد یک قسمت بیشتر نمی‌توانیم برویم و...

در کنار بحث زمان پخش، شما برای دیده‌شدن این برنامه چه کردید؟

با همه اینها ما همچنان در حال تلاش هستیم و با تغییر ریتم و مجری به دنبال پیشرفت در این فضا هستیم و نایستاده‌ایم تا ببینیم با همان قالبی که کارمان را شروع کرده‌ایم چه اتفاقی می‌افتد. این روندی است که ادامه دارد و تا زمانی که اعجوبه‌ها قرار است روی آنتن برود از آن دست نمی‌کشیم.

در مورد مجریان اعجوبه‌ها هم حرف و حدیث‌های زیادی وجود دارد، اصلا چه شد در این سری سراغ نادر سلیمانی رفتید؟

مهران غفوریان برای این سری درگیر پروژه دیگری شد البته بعد از قطع همکاری او، به دلیل کرونا سر آن کار هم نرفت، اما ما با نادر سلیمانی کار را شروع کردیم. از سوی دیگر برای این کار به ریتم و نظم مشخصی نیاز داشتیم که قبل‌تر چندان اتفاق نمی‌افتاد و کیفیت کار کم می‌شد به همین دلیل مجبور شدیم تغییراتی ایجاد کنیم. نادر سلیمانی هم چهره‌ای است که در ذهن بچه‌ها ماندگار شده، او خیلی خوش‌اخلاق و مهربان است و با بچه‌ها به درستی ارتباط برقرار می‌کند و کسی نیست که از او بد بگوید. همه اینها معیار انتخاب ما بود.

سوژه‌یابی و شیوه حضور بچه‌ها در برنامه هم از مواردی است که خیلی اوقات این سوال را ایجاد می‌کند که واقعا چرا به بعضی از این بچه‌ها اعجوبه می‌گویید؟ اصلا بر چه اساسی دست به این انتخاب‌ها زدید؟

نمی‌دانم چرا همه توقع دارند ما حتما بچه‌ای را بیاوریم که عجیب و غریب باشد یا استعداد ویژه‌ای داشته باشد. ما تلنت شو(مسابقه استعدادیابی) نیستیم و این مشکل را حتی با همکاران خودمان هم دارم. از همان روز اول در تمام مقاطع سازمانی درباره این برنامه نوشته بودند مسابقه اعجوبه‌ها و باید به همه آنها بگوییم که ما به هیچ وجه مسابقه نیستیم و قرار نیست رقابتی وجود داشته‌باشد. به همین دلیل است که دکور ما دو طرفش پله دارد و پرده نمایشی پشت آن نصب شده تا نشان دهیم این یک نمایش است. ما اصلا برنامه استعدادیابی هم نیستیم و به دنبال آن نبودیم. در این بین هر حرکتی هم که کنیم با حرف‌هایی همراه است، مثلا یک بار قهرمان شطرنج جهان را که دختربچه چهارسال و نیمه‌ای بود آوردیم و خیلی‌ها هجمه وارد کردند که مگر نباید بچه آزاد باشد، از سوی دیگر وقتی بچه‌ای را می‌آوریم که فقط قرار است با دنیایش آشنا شویم، می‌گویند او که اعجوبه نیست!

پس در این برنامه به دنبال چه چیزی بودید؟

ما یک برنامه گفت‌وگو محور هستیم که در بخشی تلاش داریم گوشه‌ای از واقعیت زندگی آنها را منعکس می‌کنیم. از همان ابتدا در جلساتی که با سازمان داشتیم هم توضیح دادم که هدفم مسابقه نیست چرا که این شیوه که بچه را تحت فشار بگذارید اصلا درست نیست. در این برنامه هم شیرینی بچه‌ها را به همه نشان دادیم و به مردم یادآوری کردیم آینده این کشور را قرار است چه کسانی بسازند. این هدف من بوده و به دنبال چیزی غیر از آن نبوده‌ام. در این برنامه با همین روند بدون حضور چهره‌ای به عنوان مهمان و تنها با یک‌سری از بچه‌ها در ۱۰-قسمت حدودا ۳۰ درصد مردم را جذب کردیم.

کپی برداری اعجوبه‌ها از نمونه خارجی آن، موضوع دیگری است که البته به خودی خود ایرادی ندارد؛ اما شما برای ایجاد تمایز چه کردید و اصلا چقدر به فکر آن بودید؟

little big shots یک ایده اولیه است اما این که شما بچه‌های مردمی که در این کشور هستند را بیاوری و آنها را نشان دهی، یعنی کاشت بذر امید در دل مردم. در کشورهای مختلف از آلمان گرفته تا چین هم عناوینی مشابه همین برنامه با همین فرم روی آنتن رفته‌است، برنامه‌هایی که اغلب مثل صحنه تئاتر ساخته شده‌اند تا یادآوری کنند این بخشی از یک نمایش است. اما منتقدان ما متوجه نمی‌شوند که این یعنی چه و بعد می‌گویند برنامه شما مسابقه است؛ اما من باید این فضا را ایجاد می‌کردم تا به همه بگویم این یک مسابقه نیست، موضوعی که همه دنیا متوجه آن هستند. اما اینجا متاسفانه بعضی از نگاه‌ها سطحی هستند و فکر می‌کنند این برنامه به دلیل عنوانش اعجوبه‌ها، یک برنامه استعدادیابی است.

گل‌محمدی:
نمی‌دانم چرا همه توقع دارند ما حتما بچه‌ای را بیاوریم که عجیب و غریب باشد یا استعداد ویژه‌ای داشته‌باشد. ما تلنت شو(مسابقه استعدادیابی) نیستیم